انفجار نفوس

سازمان تعلیمی، علمی و فرهنگی ملل متحد (یونسکو)

به همکاری

اداره‌ء پروگرامهای تعلیمی و تربیتی مهاجرین افغانی و عودت کننده گان

و UNHCR

پروژه‌ء ابتکاری ازره‌ء بزرگ ، به کمک مالی حکومت جاپان

نومبر، سال ۲۰۰۱

همکاران قلمی:

نویسنده گان:

محترم عبدالباقي هیله من غزنوي
محترم زکریا ملاتړ

تصحیح کننده گان:

پوهاند ډاکټر الف شاه ځدران
پوهنمل اسمعیل یون
پوهندوی غلام دستګیر خاورین
پوهنمل عبدالحق دانشمل

کمپوزر:

عبدالصبور کریمی

مشاورین تخنیکی:

محترم ارشد سعید خان
پوهنوال لطف الله صافی

فهرست

بسم الله الرحمن الرحیم

پیشگفتار

شرایط تعلیم و آموزش در افغانستان، بسیار ضعیف شده است. تحقیقات کنونی یونسکو، واضح ساخته است که درین کشور جنگ زده، شاگردان مکاتب، کتابهای درسی، کافی ندارند. نه تنها کتابهای درسی، کم است،بلکه کتابها ناقص نیزمیباشند. به همین اساس ضرورتهای شاگردان و اطفال را در قرن ۲۱ برآورده کرده نمیتوانند.

در افغانستان نشرات تلویزیونی،جراید ،روز نامه ها و دگر منابع جهت به دست آوردن معلومات موجود نمیباشند. بنابرین اطفال و شاگردان به صورت عموم از آن پیشرفتهای که در جهان خارج صورت میگیرد، بی اطلاع مانده اند. این سلسله مواد ممد درسی که به ابتکار یونسکو، به نشر سپرده میشود. آن بخش معلومات اطفال افغانی را تقویت میکند که بسیار مهم بوده و آن مطالب در کتابهای درسی، موجود نمیباشد.

موضوعات مواد ممد درسی این سلسله قرار ذیل است.

۱- ساینس - اعجاز ساینس (اختراعات جدید)

۲- تعلیمات صحی - رشد سالم طفل و رهنمود کمکهای اولیه

۳- اجتماعی شدن - زنده گي مشترك (خانواده و همسا لان)

۴- انفجار نفوس- تاثیر رشد سریع نفوس بالای سویه زنده گی.

این مواد آموزشی به زبانهای پشتو و دری نشر شده است. این کتابها، توسط دانشمندان ،متخصصین تعلیم و تربیه ونویسنده گان افغانی، تحریر شده است. اداره تعلیم و تربیه مهاجرین و عودت کننده گان افغان (AREP) که یك موسسه افغانی غیر دولتی است، در نتیجهء مساعی مشترك با یونسکو، تسهیلات تهیهء مسوده، ازمایش مقدماتی،کمپوز و نهای ساختن آن را فراهم نموده است.

این سعی وتلاش بر اساس ابتکار پروژهء "ازر بزرگ" که به کمك مالي حکومت جاپان، صورت گرفته است، به کار انداخته شده است. ما از مساعدت متخصصین افغاني و از همکاري موسسهء AREP صمیمانه تشکر میکنیم. آ رزو داریم کهِ این کتابها برای شاگردان افغان، راه وروشهای را روشن سازد که در جهان ، جدیداً به وجود امده است. امید است این کتابها سطح دانش شاگردان را بلند برده و زاویه دید شان را وسعت بخشند. مواد ممد درسي به شکل آزمایشي نشر گردیده ودر امر اصلاح وبهترساختن آن از پیشنهادات ونظریات شما ا ستقبال میکنیم.

خانم انگیبورگ براینس
مدیرهء دفتر یونسکو
اسلام اباد
۳۰ اکتوبر، سال ۲۰۰۱م

نفوس

اطفال عزیز!

بیایید دربارهء باشنده گان جهان، یعنی نفوس، که موضوع دلچسپ و برازندهء روز است، معلومات حاصل کنیم.

الله (ج) آدم علیه السلام را بحیث نخستین انسان، بر روی زمین آفریده است. ما همه اولاد حضرت آدم علیه السلام، میباشیم.

بر روی کرهء زمین، جایهای که دارای اقلیم (آب و هوا) خوب میباشند، در آن جا تراکم نفوس، زیاد بوده و جای که آب و هوای مساعد ندارد در آن جا تراکم نفوس، کم میباشد.

ما و شما در افغانستان بود و باش داریم . افغانستان، نام کشور ما است. هر کدام ما در شهرها یا قریه جات کشور خویش زنده گی، میکنیم و اعضای یك خانواده ها میباشیم.

قریه و یا شهر به ولسوالی یا ولایت، مربوط میباشد. تعداد افراد خانواده، نفوس همان خانواده، شمرده میشوند. قریه از چند خانواده تشکیل شده است. تمام افراد خانواده های یك قریه نفوس، همان قریه، را تشکیل میدهند. مجموع افرادی که در یك

شهر یا ولایت بود و باش دارند ، نفوس همان شهر یا ولایت را تشکیل میدهند.

تمام افرادی که در ۳۲ ولایت افغانستان، زنده گی میکنند نفوس، افغانستان خوانده میشوند. بالاخره تمام انسانهایی که در کشور های مختلف جهان، زنده گی میکنند، مجموعاً نفوس جهان را تشکیل میدهند.

نفوس در لغت جمع نفس را گویند و در اصطلاح به تعداد باشنده گان یك خانواده، قریه ، شهر ، ولسوالی ، ولایت ، مملکت ، منطقه ، براعظم و به صورت مجموع به ساکنین کرهء زمین اطلاق میگردد.

اگر بخواهیم برای یك قریه، مکتب تاسیس کنیم یا در شهری، تعمیرات مسکونی را بسازیم و یا هم اگر در شهر یا قریه یی کارخانهء منسوجات و یا تولید برق را اعمار کنیم، برای ما، باید تعداد افراد (نفوس) قریه و شهر ، معلوم باشند. اگر تعداد افراد شهرو قریه برای ما، معلوم نباشند احتیاجات خویش را به صورت دقیق تعیین کرده نمیتوانیم.

اگر کسی بپرسد که درین صنف چند شاگرد، درس میخوانند؟

شاگردان جواب خواهند داد که درین صنف **۲۵** شاگرد، درس میخوانند . همین **۲۵** نفر ، نفوس، صنف را تشکیل میدهند.

مکاتب در یك قریه، یادر یك شهر، از روی نفوس ، همان قریه یا شهر، تاسیس میگردند.

به همین ترتیب صنوف یك مکتب، از روی تعداد شاگردان، همان مکتب، تشکیل میگردند. مختصر این که در یك کشور تعداد تعمیرات مسکونی ، فابریکه ها ، شبکه های تیلفونی ، کارخانه های تولید برق، نساجی ، شفاخانه ها ، مکاتب و تولیدات زراعتی و غیره باید از روی احتیاجاتی که به تعداد نفوس، ارتباط میگیرند تعیین شوند.

تاریخچهء مختصر نفوس

خواننده گان گرامی!

برای این که در مورد نفوس، معلومات تازه و جدید بدست آورید، بیمورد نخواهد بود تا صحبتی هم در بارهء تاریخچهء نفوس، داشته باشیم.

در طول تاریخ بشر، برای مدتهای زیاد تعداد کم انسانها، روی زمین زنده گی کرده اند. ایشان در آن زمان صرف از راه شکار و خوردن میوه جات، زنده گی به سر میبردند. با این گونه فعالیتهای اقتصادی، امکان آن وجود نداشت تا نفوس، بیشتراز راه آن تامین معیشت کنند .

دوهزار سال قبل از امروز، نفوس تمام جهان ۳۰۰) ملیون بود. از آن زمان تا امروز نفوس جهان (۱۷) بار دو چند گردیده است.

نفوس جهان در قرنهای ۱۸ و ۱۹ به صورت بیسابقهء افزایش یافته و در سال (۱۸۰۰) م تعداد آن به یك ملیارد رسید .

به همین ترتیب در سال (۱۹۳۰) م یعنی با گذشت (۱۳۰) سال، نفوس جهان، دو چندان گردیده و به دو ملیارد نفر رسیده است. با گذشت ۴۵ سال یعنی در سال ۱۹۷۵ م بار دگر نفوس جهان دو چند گردید ، یعنی نفوس جهان، به چهار ملیارد ، رسید. احصائیه های امروزی، نفوس کنونی جهان را شش ملیارد ، نشان میدهند.

اگر به تحقیق یاد شده توجه گردد ، دیده میشود که افزایش نفوس، به سرعت پیش میرود. اگر باز هم نفوس، دو چند شود ،

جهان علاوه بر سایر مشکلات، به مشکل غذایی نیز مواجه خواهد شد. با ارایه مثالی میتوان این موضوع را به خوبی تفهیم نمود.

اگر سبدی زیر یك درخت گذاشته شود ، هرگاه در روز اول در آن یك برگ و در روز دوم، دو برگ، در روز سوم چهار برگ، درآن سبد بریزد ، یعنی هر روز نسبت به روز پیشتر دو چند ، برگ در آن بریزد ، اگر سبد یاد شده در مدت ۳۰ روز از برگ، پر شود ، بگویید که در روز چندم، سبد تا نصف پر، شده است؟

جواب درست این است که سبد مذکور در روز بیست و نهم نیمه، پر شده است و صرف در روز سی ام، به اندازهٔ بیست و نو روز، گذشته پر، شده است، یعنی در یك روز نیمهٔ ، باقیماندهٔ آن پر شده است.

اگر در یك سبد ، امروز یك برگ، بریزد ، فردا دو برگ، بریزد و روز دیگر چهار برگ، بریزد ، یعنی هر روز دو چند روز قبل در سبد برگ، اضافه گردد. این گونه افزایش را افزایش هندسی گویند. پس گفته میتوانیم، که نفوس به اساس تصاعد هندسی افزایش مییابد. چنان چی نفوس جهان، در سال ۱۸۰۰م به یك ملیارد نفر، بالغ گردیده بود. در سال ۱۹۳۰م این عدد بالغ به

دو ملیارد، شد و در سال ۱۹۷۵م نفوس جهان به چهار ملیارد نفر، بالغ گردید. اکنون نفوس جهان شش ملیارد تخمین گردیده است. اگر نفوس جهان به همین سرعت، افزایش یابد، جهان و جهانیان در امر تهیهء تسهیلات زنده گی با مشکلات مواجه خواهند شد. به همین ترتیب در اوایل که نفوس بشر، به این حد زیاد نشده بود اگر نفوس دو چند، میگردید باز هم افزایش آن آنقدر چشمگیر نبود که امروز افزایش آن چشمگیر است. هم اکنون که نفوس جهان بالغ بر شش ملیارد نفر، گردیده است اگر باز هم دو چندان شود به دوازده ملیارد نفر، بالغ خواهد گردید.

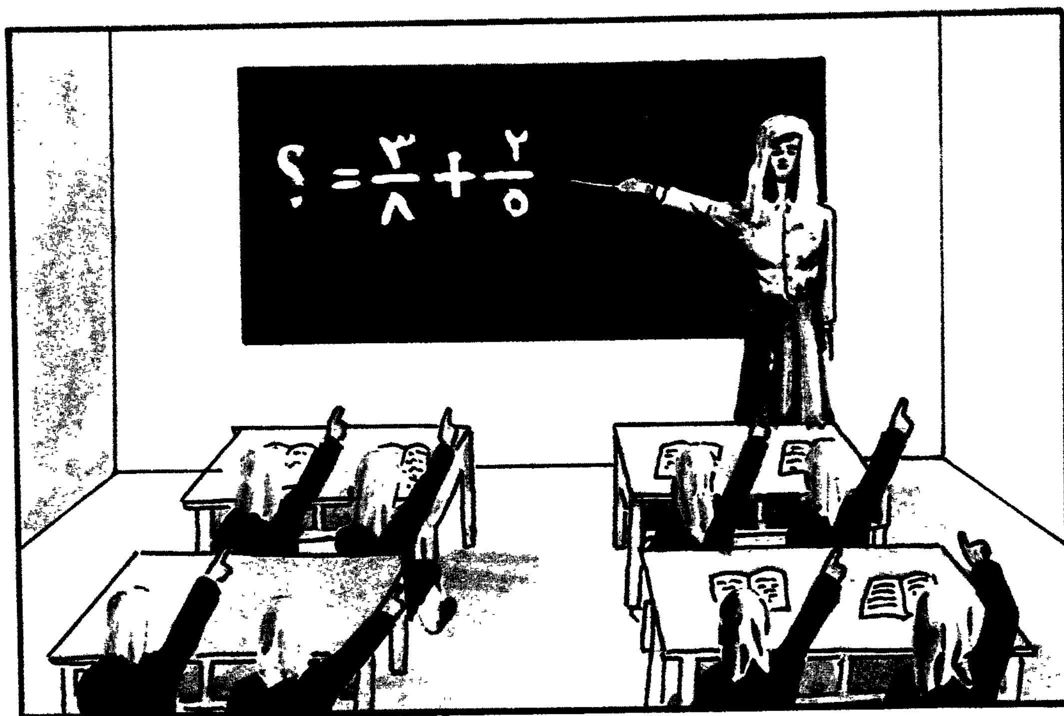
خواننده گان عزیز!

اگر ما در یك خریطهء کوچك پلاستیکی که گنجایش (۲۰) عدد سیب را داشته باشد (۳۰) عدد سیب را در آن با فشار جابجا کنیم خواهیم دید که خریطهء پاره شده و سیبها از آن خواهند ریخت. یا اگر پوقانهء را بیش از حد، باد کنیم، خواهد ترکید. به همین ترتیب، اگر در صنفی که گنجایش ۲۰ چوکی، را دارد به بسیار مشکل ۲۵ چوکی، را جابجا کرده میتوانیم. اگر بخواهیم که درین صنف ۳۰ چوکی، را جابجا کنیم، گنجایش آن را نخواهد داشت.

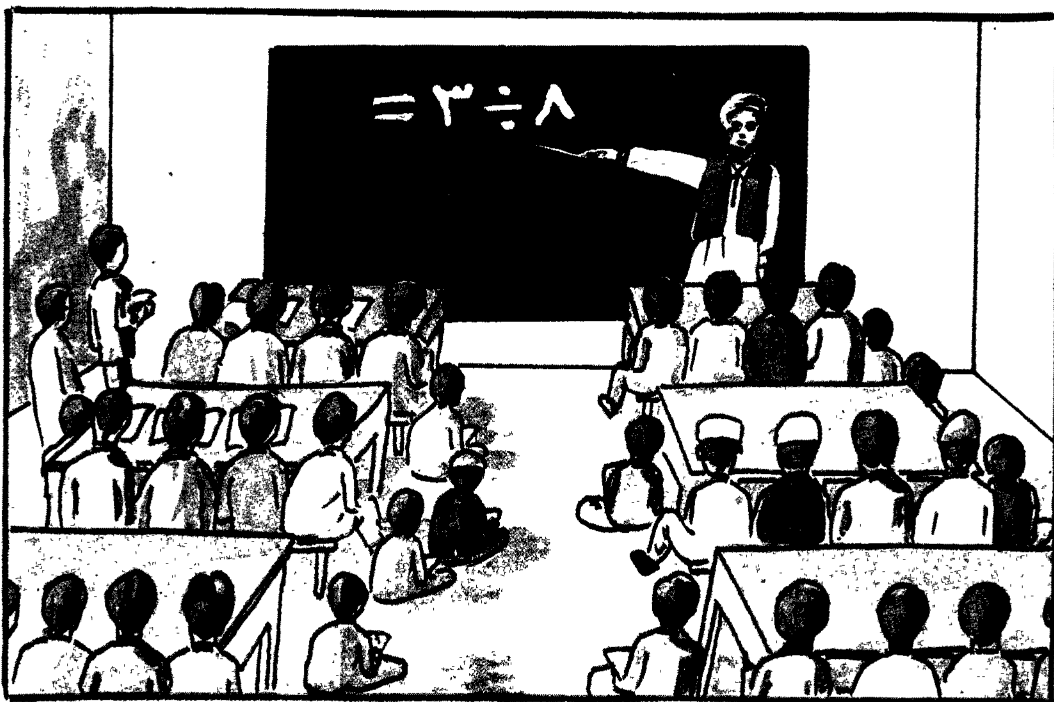
همچنان در خوردن غذا، ما بیش از اندازهء معینه غذا خورده نمیتوانیم.

خواننده گان عزیز!

برای این که به تدریج در مورد نفوس جهان معلومات بیشتر به دست آورید، بیایید با مناطق پر نفوس و کم نفوس، هر منطقهء جهان به طور جداگانه معرفی شویم.

شکل ۱ : صنف منظم

شکل ۲ صنف غیر منظم

۱. مناطق پر نفوس جهان

مناطق پر نفوس، در بر اعظم آسیا ، در شرق دور، کشور های چین ، تایوان ، کوریا و جاپان ، در جنوب شرق آسیا ، در کشور های فلپین ، ویتنام، لاوس ،تایلند ، اندونیزیا ، کمبودیا ، مالیزیا، سنگاپور برما و در آسیای جنوبی، کشور های هند ، پاکستان ، بنگله دیش و سریلانکا را در بر میگیرند.

مجموع نفوس، سه منطقه یاد شده در بر اعظم اسیا ، بیشتر از نصف نفوس، جهان میباشد.

مناطق پر نفوس براعظم اروپا ، کشور های بریتانیه ، جرمنی ، فرانسه ، بلجیم ، سویس ، دنمارك و دگر کشور های منطقهء اروپای غربی میباشند .

در قارهء اروپا ۱۲٪ نفوس، تمام جهان بود و باش دارند. مناطق پر نفوس، در بر اعظم امریکا، در نواحی شرقی ایالات متحده و جنوب شرق کانادا ،واقع اند.

علاوه بر مناطق یاد شده، مناطق دگری هم در جهان وجود دارند که پر نفوس، اند. مثل وادی نیل ، در مصر و مناطق مجاور جهیل ویکتوریا، در افریقای غربی، نواحی ساحلی گانا و نایجیریا و یا در غرب امریکای شمالی، ایالت کالیفورنیاو در جنوب امریکا، از مناطق شمال شرق برازیل و ارجنتاین نام برده میتوانیم .

اطفال عزیز!

جهت ازدیاد معلومات شما، نفوس بر اعظمهای جهان، قرار احصائیه سال ۲۰۰۰م در جدول ذیل نشان داده میشود.

شماره	براعظم یا منطقه	نفوس
۱	امریکای شمالی	۴۸۱ ملیون
۲	امریکای جنوبی	۳۴۷ ملیون
۳	اروپا	۷۲۹ ملیون
۴	آسیا	۳،۶۸۸،۰۰۰،۰۰۰
۵	افریقا	۸۰۵ ملیون
۶	اتحاد شوروی سابق	۲۹۰ ملیون
۷	اقیانوسیه	۳۰ ملیون
۸	انترکتیکا	نفوس دایمی ندارد

۲. مناطق کم نفوس جهان:

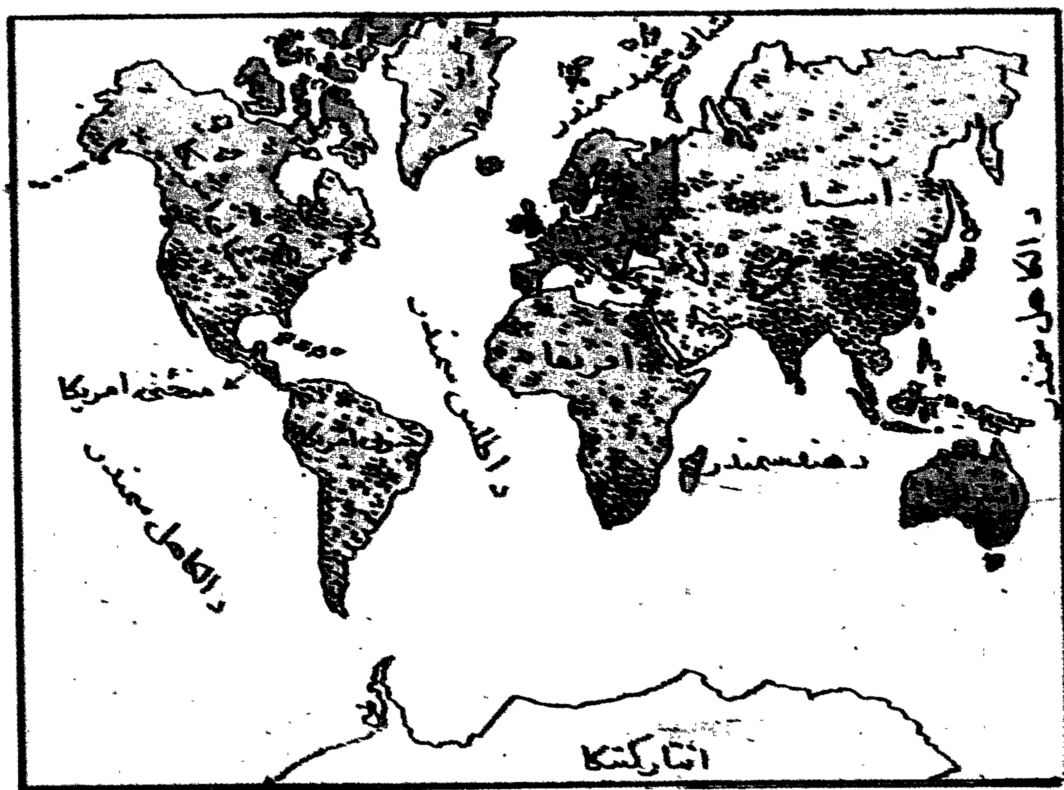
شاگردان عزیز!

مناطق پر نفوس، را شناختیم، بیایید مناطق و ساحات کم نفوس را هم بشناسیم.

در آن نقاط دنیا که شرایط خوب و مساعد برای زنده گی وجود ندارد به نام ساحات کم نفوس و گوشه یاد میشوند. صحرای بزرگ افریقا ، قسمت برزگ مناطق کم نفوس را احتوا نموده است. همچنان مناطق صحرایی عرب و مناطق صحرایی منگولیا ، هم در جملهء ساحات و مناطق کم نفوس دنیا به حساب میآیند.

در قطب جنوب بر اعظم انترکتیکا و در قطب شمال، جزایر گرینلند و قسمتهای شمالی، براعظم آسیا ، اروپا و امریکا نیز به نام ساحات کم نفوس، جهان یادمیشوند. همچنان ساحهء امازون در امریکای جنوبی و در افریقا ، حوزهء دریای کانگو ودر آسیای جنوب شرقی، آن عده جزایری که نسبت گرمی شدید هوا ، رطوبت ، بارنده گی زیاد و جنگلات انبوه در آن جا امکانات زنده گی محدود شده است و در زمرهء مناطق کم نفوس به حساب میآیند.

مناطق مرتفع مثل کوههای همالیه ، قراقرم، هندوکش، راکی و اندیز ، مناطقی که از برفهای دایمی پوشیده شده اند و زیاد سرد میباشند ، در جملهء مناطق کم نفوس، به شمار میروند.

شکل ۳ : نقشهء نفوس جهان

کشور های پر نفوس جهان:

خواننده گان عزیز!

بیایید به ارتباط موضوع با نامهای کشور هایی آشنا شویم که صد یا بیشتر از صد ملیون نفوس دارند.

شماره	مملکت	نفوس
۱	چین	۱،۰۶۲،۰۰۰،۰۰۰ ملیون
۲	هند	۱،۰۱۴،۰۰۰،۰۰۰ ملیون
۳	ایالات متحده‌ء امریکا	۲۷۵ ملیون
۴	اندونیزیا	۲۲۴ ملیون
۵	برازیل	۱۷۲ ملیون
۶	روسیه	۱۴۶ ملیون
۷	پاکستان	۱۴۱ ملیون
۸	بنگله دیش	۱۲۹ ملیون
۹	جاپان	۱۲۶ ملیون
۱۰	نایجریا	۱۲۳ ملیون
۱۱	مکسیکو	۱۰۰ ملیون

شهر های که بالاتر از ده ملیون نفوس دارند، قرار ذیل میباشند:

شماره	شهر	کشور	نفوس
۱	توکیو	جاپان	۲۶ ملیون
۲	شهرمکسیکو	مکسیکو	۱۸ ملیون
۳	بمبی	هند	۱۸ ملیون
۴	سوپاولو	برازیل	۱۷ ملیون
۵	نیویارك	ایالات متحده	۱۶ ملیون
۶	لاگوس	نایجیریا	۱۳،۵ ملیون
۷	لاس انجلس	ایالات متحده	۱۳ ملیون
۸	کلکته	هند	۱۲،۹ ملیون
۹	شانگهای	چین	۱۲،۸ ملیون
۱۰	بوینس آیرس	ارجنتاین	۱۲،۵ ملیون
۱۱	ډاکه	بنگله دیش	۱۲,۵ ملیون
۱۲	کراچی	پاکستان	۱۱,۸ ملیون
۱۳	دهلی جدید	هند	۱۱,۶ ملیون
۱۴	جاکارتا	اندونیزیا	۱۱ ملیون
۱۵	اوساکا	جاپان	۱۱ ملیون

چگونه گی نفوس در کشور های مختلف

خواننده گان عزیز!

بخاطر این که معلومات تان بیشتر تکمیل و دقیق تر شود، باید، یك مطلب مهم دگر را هم بدانید که به ارتباط نفوس، خالی از مفاد نخواهد بود و آن دانستن سطح زنده گی هر جامعه، با تناسب نفوس آنست.

همان سان که ساختار اجتماعی کشور های جهان، فعالیتهای اقتصادی و سطح زنده گی شان از هم متفاوت اند، به همان ترتیب، افزایش نفوس شان هم یکسان، نمیباشند.

اگر بخواهیم که اندازهء افزایش نفوس یك کشور، منطقه یا تمام کرهء زمین، را معلوم کنیم، باید تعداد مردمی را که در طول یك سال در یك منطقهء خاص میمیرند، از تعداد اطفالی که در همان منطقه در طول همان یك سال تولد شده اند منفی کنیم، حاصل آن اندازهء افزایش نفوس را نشان میدهد.

در افغانستان، سالانه در مقابل هر هزار تن نفوس ۸۲،۸۴۱ طفل، تولد و ۱۸،۰۱ مردم فی هزار میمیرند. اگر از عدد ۸۲،۸۴۱ عدد ۱۸،۰۱ منفی شود، عدد ۲،۳۸۱ به دست

میاید که عدد به دست آمده، افزایش سالانهء نفوس، افغانستان را نشان میدهد .در تمام کشور های جهان تولدات اطفال، نظر به وفیات آن زیاد میباشد. در جهان کشور هایی هم وجود دارند که نه تنها نفوس شان افزایش نمییابد، بلکه بر عکس رو به کاهش میباشند. مثال بارز چنین کشور ها آلمان است.

سالانه در آلمان **۹،۳۵** طفل، در فی هزار تن نفوس، تولد و ۱۰،۴۹ نفر میمیرند، بنابر آن گفته میتوانیم که نفوس آلمان سالانه ٪۰۱۱۴- کاهش مییابد. به همین ترتیب تناسب تولدات و وفیات با هم فرق دارند. لهذا بر اساس افزایش نفوس ، کشور های جهان به سه دسته تقسیم میشوند :

۱ - کشور های پیشرفته :

قسمی که سطح زنده گی، درین کشور ها بلند است، مصارف تعلیم و تربیهء اطفال، نیز زیاد است. خانواده ها میخواهند که تعداد اطفال شان به حدی باشند که بتوانند برای شان تسهیلات تعلیم و تربیه را مهیا سازند . به همین ترتیب در کشور های پیشرفته، تمام تسهیلات زنده گی به شمول صحت برای مردم، میسر است. بنابرآن در چنین کشورها میزان تولد اطفال و مرگ و

میر، هر دو کم است. حتی در بعضی کشور ها نه تنها نفوس افزایش نمیابد بلکه در حال کم شدن میباشد.

جدول افزایش نفوس در کشورهای پیشرفته :

شماره	مملکت	نفوس
۱	روسیه	۴۸
۲	انگلستان	۰،۱۳
۳	جرمنی	-۰،۱۱
۴	فرانسه	۰،۳۱
۵	آسترالیا	۰،۵۹

ممکن از ملاحظهء جدول فوق، برای تان واضح شده باشد که درجهء افزایش نفوس کم است، یعنی در بعضی از کشور ها نه تنها نفوس افزایش نمییابد بلکه درحال کاهش نیز میباشد.

سایر خصوصیات این کشورها قرار ذیل است.

در چنین کشور ها، تعداد اطفال به تناسب کشور های عقب مانده کم بوده. اما در مقابل، تعداد کلان سالان در آن زیاد میباشند. تعداد کم مردم به زراعت و مالداری مصروف اند و

بیشتر به امور صنعت و تجارت اشتغال دارند و از تکنالوژی معاصر بهرهء کافی میبرند.

تعداد کمی از نفوس شان در قراء و قصبات بود و باش دارند و تعداد زیاد مردم در شهرها سکونت میکنند.

سطح زنده گی شان بسیار بلند بوده و عاید سالانهء هر فرد بالغ بر ۶۲۳۰ دالر میگردد. مرگ و میر اطفال در هر هزار طفل ۱۹ طفل، میباشد. اوسط عمر درین کشور ها در حدود ۷۰ سال تخمین گردیده است. صد فیصد مردم از آب صحی استفاده مینمایند. ۹۸ فیصد جوانان شان به تحصیل مشغول اند و بخاطر صحت ، سالانه ۲۴۴ دالر را به مصرف میرسانند.

۲ – کشور های روبه انکشاف :

درین کشور ها تعداد اطفال نسبت به کشور های عقب مانده کم بوده، اکثریت مردم به زراعت و مالداری مصروف اند.

نفوس دهات، نظر به شهرها زیاد بوده و مردم ، نظر به ساکنین کشور های عقب مانده، کمتر به مشکلات اقتصادی، مواجه اند.

از تکنالوژی معاصر استفاده مکمل نتوانسته، ولی بخاطر عصری شدن تهداب خوبی را گذاشته اند.

از خدمات صحی، درین کشور ها استفادهء رو به تزاید بوده و به همین اساس نفوس، درین کشورها به سرعت روبه افزایش میباشد.

عاید سالانه این کشور ها بطور اوسط (**۵۲۵**) دالر میباشد. مرگ و میر اطفال در این کشور ها در هر هزار **۹۴ طفل** نشان داده شده است.

حد اوسط عمر ۶۰ سال تخمین گردیده، **۴۱** فیصد مردم از آب صحی استفاده میکنند و **۵۵** فیصد جوانان تعلیم یافته اند. بخاطر دوا و تداوی سالانه**۵** ، ۶۰ دالر مصرف میکنند.

میزان رشد نفوس در کشور های رو به انکشاف :

شماره	مملکت	نفوس
۱	هند	**۱،۵۹**
۲	مصر	**۱،۷۵**
۳	ایران	**۱،۲۸**
۴	سریلانکا	**۱،۰۳**
۵	ازبکستان	۸،۱

۳ - کشور های عقب مانده :

در این کشور ها، تعداد خورد سالان(اطفال) نظر به کلانسالان بیشتر بوده و اکثریت مردم آن په زراعت و مالداری مشغول میباشند.

نفوس دهات و قریه جات نسبت به شهرها بیشتر بوده و به مشکلات اقتصادی زیادی مواجه میباشند آنها از تکنالوژی پیشرفته کمتر کار میگیرند.

ازدیاد نفوس، درین کشور ها نظر به ممالك رو به انکشاف زیاد میباشد. در کشور های عقبمانده، اندازهء تولدات و وفیات مردم بلند میباشد. هر گاه از مجموع اطفال، تولد شده، تعداد افرادی که مرده اند، منفی شود حاصل آن کم باقی میماند. پس گفته میتوانیم که سطح افزایش نفوس شان کم است و تا اوایل قرن بیستم در کشور های عقبمانده وضع یاد شده دوام داشت. اما در اواخر قرن بیستم با بهبود شرایط صحی، سطح وفیات مردم، کاهش یافت و سطح تولدات به حال خود باقی ماند. لهذا افزایش نفوس، درین کشور ها به سطح بلند، دوام دارد. مرگ و میر اطفال، در هر هزار طفل، ۱۶۰ طفل بوده و اوسط عمر درین جوامع ۴۵ سال، تخمین شده است. ۳۱ فیصد باشنده گان آن از

آب صحی استفاده میتوانند ، ۲۸ فیصد جوانان شان تعلیم یافته بوده و سالانه ۱،۷ دالر را به دوا وتداوی مصرف میکنند .

افزایش نفوس شان سالانه ۲ الی ۳ نفر در هر صد نفر میباشد .

میزان رشد نفوس در کشور های عقب مانده :

شماره	مملکت	نفوس
۱	افغانستان	۲،۳۸
۲	بوتان	۲،۲
۳	نیپال	۲،۳۵
۴	تاجکستان	۲،۴۹
۵	ترکمنستان	۱،۹۸

چگونه گی نفوس در افغانستان :

شاگردان عزیز و خواننده گان محترم !

اکنون که در بارهء نفوس جهان تا حدی به مطالب قابل استفادهء دسترسی پیدا کردید ، لازم است تا در بارهء کشور عزیز خود افغانستان، نیز معلومات بدست آورید .

افغانستان در قلب براعظم آسیا، یك کشور باستانی است که از چهار طرف محاط به خشکه بوده و مساحت آن (۶۵۰۰۰۰) کیلو متر مربع میباشد . صرف ۱۲% اراضی آن قابل کشت و زرع است . به اساس احصائیه سال (۲۰۰۱)م نفوس آن بالغ بر (۲۵۸۸۹۰۰۰) نفر میگردد.

تراکم نفوس به تناسب مساحت خاك به سرعت رو به افزایش است. ۲۱% نفوس، افغانستان در شهرها و ۷۹% آن در دهات زنده گی میکنند.

میزان مرگ و میر اطفال در هر هزار طفل ، (۱۳۷،۴۶) طفل میباشد. در افغانستان سالانه ۴۱،۸۲ طفل فی هزار طفل تولد ، و ۱۸،۰۱ نفر فی هزار میمیرند. فیصدی افزایش نفوس، درین کشور (۲،۳۸) است.

مناطق پر نفوس و کم نفوس افغانستان:

شاگردان خواننده گان محترم !

تا این جا کم یا زیاد در باره نفوس جهان، معلومات حاصل نمودید. بیمورد نخواهد بود تا مناطق پر نفوس و کم نفوس کشور عزیز خود افغانستان ، را نیز بشناسیم.

شکل ۴ : نقشهء نفوس افغانستان

در هر کیلو متر مربع ساحهء افغانستان ۳۵ نفر زنده گی میکنند. اما تراکم نفوس در تمام مناطق یکسان نمیباشد.

مناطق و ولایاتی که نفوس زیاد دارند، عبارت اند از: کابل ، ننگرهار ، پروان و مزار شریف. در هر کیلو متر مربع مساحت آن مناطق ۱۱۰ الی ۴۱۳ نفر زنده گی میکنند.

در اکثر ولایات و مناطق افغانستان، ساحهء خاك به تناسب تراکم نفوس زیاد میباشد. در هر کیلو متر مربع مساحت آن ۲ الی ۲۰ نفر زنده گی میکنند. به صورت عموم این مناطق به نام

ساحات کم نفوس یاد میگردند که عبارت اند از : ولایات زابل ، بامیان، ارزگان، سمنگان ، بادغیس ، غور ، بدخشان، فراه ، هلمند و نیمروز.

تاثیر افزایش نفوس بالای محیط

شاگردان عزیز !

محیط زیست، آن قسمت از زمین را گویند که جریان زنده گی در آن دوام داشته و زراعت و سایر فعالیتهای زنده گی در آن پیش برده میشود.

همان گونه که انسان به خاطر بقای زنده گی خود به هوای پاك ، آب پاك و غذاهای مفید ، ضرورت دارد. به همان قسم محیط زیست مناسب هم ضرورت دارد و هر انسان باید به آن توجه نماید ، اما ازدیاد سریع نفوس، محیط زیست را آلوده ساخته و در امر آماده ساختن غذا ، موانعی ایجاد میکند. در مناطقی که نفوس آن زیاد است در آن جا، کمبود آب آشامیدنی و دگر احتیاجات روز مرهء انسانها احساس میشوند.

در اثر کمبود تسهیلات ترانسپورتی و وسایل حمل و نقل، مردم با مشکلات مواجه میباشند. تسهیلات آب روها در کنار

سرکها و کوچه ها وجود نمیداشته باشد. آبها به صورت تالابها جا به جا ایستاده میباشد. در هر سو مواد گندیده و بیکاره آنباشته شده که به صحت مردم مضر تمام میشوند.

در مناطق پر نفوس، مردم نادار و بیچاره جهت رهایش خود منازل، مناسب در اختیار ندارند.

به خاطر بازی و تفریح میدانها ، پارکها و باغها میسر نیست تا مسافری در آن مانده گی خود را بگیرد. و اطفال در آن ساعت تیری کنند.

بنادر و سواحل بحری که دارای نفوس، زیاد اند علاوه بر سایر مشکلات، آبهای ساحلی مناطق مذکور نیز آلوده بوده و حیات حیوانات بحری در آن نیز با خطر مواجه میشوند.

به همین منوال مناطقی که نفوس زیاد دارند در آن جا اراضی قابل زرع ، مالداری و چراگاهها، بسیار کم است. بنابر آن، امر حتمی است که در چنین مناطق، مواد غذایی به سهولت دستیاب نمیشوند.

در مناطق پر نفوس، آبهای دریاها و دگر آبهای جاری در اثر علاوه شدن مواد ناپاك منازل و فابریکه جات، قابل استعمال نمیباشند. در مناطق پر نفوس در اثر به مصرف رسیدن منابع

مختلف انرژی، مقدار گازات (دود) در هوا، تراکم نموده که در اثر آن مقدار کاربن دای اکساید، افزایش یافته و در نتیجه مشکلاتی را در محیط زیست به وجود میآورد.

مختصر این که تمام مشکلات یاد شده در نتیجهء ازدیاد نفوس به وجود آمده، محیط زیست را متضرر ساخته و بالای حیات انسانها و سایر موجودات زنده اثر نا مطلوب را از خود به جا میگذارد.

از بین بردن جنگلات و نباتات، موضوع دیگری است که بالای محیط تاثیر منفی دارند. نباتات کاربن دای اکساید را گرفته و اکسیجن را آزاد، میسازند . اکسیجن برای حیات انسانها و حیوانات ارزش حیاتی دارد. ازدحام در شهرها، یعنی موجودیت بسها ، موتر ها ، لاریها و ازدیاد فابریکه ها ، کمبود جنگلات و نباتات، سبب تزاید مقدار کاربن دای اکساید در هوا و فضا میگردد. همچنان افزایش کاربن دای اکساید مقدار حرارت محیط را ازدیاد میبخشد. لذا برای همهء ما، لازم است که نهال بنشانیم ، جنگلات را با بی پروایی و بی رحمی قطع نکنیم، و با نشاندن نهالها و حفاظت درختان کشور خود را سر سبز ، شگوفان و آباد سازیم.

۱. تناسب نفوس و غذا

خواننده گان عزیز!

در صفحات گذشته در مورد نفوس، معلومات کافی حاصل نمودید . بیایید در بارهٔ موضوع دگری هم تا حد لازم معلومات پیدا کنیم.

برای این که سطح تولیدات، بلند شود و با نفوس برابری کند، باید نکات آتی در نظر گرفته شود :

سیستمهای آبیاری عصری و متوازن ساخته شوند و از ضیاع آب در آبیاری جلوگیری گردد . نهر ها و جویهای بزرگ کشیده شده و پخته کاری گردند. برای دهقانان در مورد زراعت معلومات و آگاهی لازم داده شود .از کود کیمیاوی وتخمهای اصلاح شده، استفاده بعمل آید و جلو آفات نباتی گرفته شوند. به جای سیستم کهنه و قدیمهٔ زراعتی، سیستم جدید و ماشینی مروج گردد. از اراضی موجوده، باید به حد اعظمی استفاده صورت گیرد.

هر گاه در زراعت از تخمهای اصلاح شده ، از سیستم منظم آبیاری ، کود کیمیاوی ، از ادویه در مقابل افات نباتی و در

زراعت ماشینهای زراعتی، استفاده کافی صورت گیرد، با این کار از زمینهای زراعتی موجود استفادهء اعظمی خواهیم کرد.

هر قدر که دهقانان از مواد یاد شده استفاده موثر نمایند، به همان پیمانه، سطح پیداوار زراعتی، افزایش مییابد. در دشتها و زمینهایی بایر که خاك آن برای زراعت مناسب باشد باید نهر ها و جویها کشیده شده و برای زراعت، آماده ساخته شوند.

در مناطقی که آبهای جاری و دریاها وجود نداشته باشد، در آن جا، باید کاریزها و چاهای عمیق حفر و به همین ترتیب در مورد حفظ محیط زیست، نیز باید توجه جدی، صورت گیرد. زیرا آلوده گی محیط، بالای سطح تولیدات غذا، تاثیر ناگوار از خود به جا میگذارد.

۲. سویهء زنده گی

اطفال عزیز!

بیایید در بارهء جنبهء دگر تاثیر نفوس، صحبت کنیم و آن تاثیر نفوس، بالای سویه و کیفیت زنده گی انسان، است. این موضوع را میتوانیم با مثال سادهء واضح کنیم:

اگر در یك خانواده پنج نفر بود و باش داشته باشند و خانوادهء مذکور، ماهانه ۲۴۰۰ افغانی عایدداشته باشند برای هر فرد خانواده ۴۸۰ افغانی، تقسیم میرسد . هر گاه درین خانواده، سطح عاید ثابت باقی بماند و با تولد یك طفل، بر تعداد خانواده، یك تن زیاد شود، لازم است تا ۲۴۰۰ افغانی، به جای پنج نفر بالای شش نفر، تقسیم شود که درین صورت به هر فرد خانواده ۴۰۰ افغانی، خواهد رسید. اگر سطح عاید هر فرد خانواده، از ۴۸۰ افغانی به ۴۰۰ افغانی، کاهش یابد، شاید این تفاوت سطح عاید برای تان مهم جلوه نکند. هر گاه این موضع را در مورد افغانستان یا در مورد هند در نظر بگیریم، اهمیت آن به وضوح روشن خواهد شد.

نفوس افغانستان، هر سال ۶۱۸،۸۰۰ و نفوس هند هر سال ۱۶،۱۲۲،۶۰۰ نفر، افزایش میابد. اگر افغانستان، پلان تهیهء غذا ، سر پناه ، مکاتب و شفاخانه ها را برای ۲۶ ملیون و هند پلان تسهیلات یاد شده را برای یك ملیارد و چهارده ملیون نفر عملی کند، پس افغانستان با مشکل تهیه تسهیلات یاد شده برای ۶۱۸،۸۰۰۰ نفر و هند به خاطر ۱۶،۱۲۲،۶۰۰ نفر با مشکلات مواجه، خواهند شد. افزایش سطح نفوس در هند سالانه

۱،۵۹ میباشد. هر گاه سطح افزایش نفوس هند، مانند افغانستان ۲،۳۸ فیصد میبود، در آن صورت سطح افزایش سالانهء نفوس هند بالغ بر ۲۴،۱۳۳،۲۰۰ نفر میگردید که در چنین وضع هند، ممکن با مشکلات بیشتری مواجه میگردید.

۳. صحت

در صفحات گذشته مطالعه گردید که کشور های پیشرفته، سالانه ۲۴۴ دالر امریکایی را در راه صحت به مصرف میرسانند در حالی که کشور های رو به انکشاف، سالانه **۵**،۶۰ دالر امریکایی و کشور های عقبمانده ۱،۷ دالر امریکایی را در این راه مصرف میکنند. در قبال آن کشور های رو به انکشاف، و کشور های عقبمانده از دستاورد های ساینس و تکنالوژی بهره کافی نبرده اند. سطح افزایش نفوس این کشور ها نیز سریع میباشد. نفوس کشور های انکشاف یافته در ۲۴۰ سال، یك بار دو چند، میگردد. در حالی که این مدت در کشور های روبه انکشاف و عقبمانده از ۲۴ الی ۴۰ سال تخمین گردیده است.

سرعت افزایش نفوس، در امر تهیه تسهیلات صحی مشکلاتی را ایجاد نموده است. مقدار پولی که باید در امر تهیه و تدارك تسهیلات صحی، مثل ، شفاخانه ها ، داکتران، نرسها ، سامان و ادوات طبی ، ادویه و غیره به کار برده شود ، در راه تهیهٔ غذا ، لباس ، سر پناه به کار برده میشود.

۴. سواد و تعلیم و تربیه

اطفال عزیز!

شمابه خاطرکسب تعلیم، به مکتب، میآیید. سواد ،شرط اساسی آموزش، است. درخانواده ،قریه یا بازار با دگران صحبت میکنید. سخنهای دگران رامیشنوید. وظیفهء مکتب این است که مهارتهای گفتن وشنیدن شما را تقویت نماید.

اطفال عزیز!

آموزش، حق وضرورت شما است. امازین که افزایش نفوس درکشورما، سریع است ،لهذا همه اطفال واجدشرایط ازحق آموزش مستفیدنمیگردند.

درکشورما و سایرکشورهایی که شرایط یکسان، باما دارند تعداداطفال واجدشرایط مکتب، **۲۵** فیصد تخمین گردیده است.

هر گاه این موضع را به طور خاص در کشور خود افغانستان، در نظر بگیریم، میبینیم که تعداد اطفال واجد شرایط در کشور ما بالغ بر ۶،۵۰۰،۰۰۰ طفل، میگردند. هر گاه در یك صنف ۳۰ شاگرد و در یك مکتب به طور مجموع ۲۰۰ شاگرد، در نظر گرفته شوند، علاوه بر تعمیرات و پرسونل موجودهء مکاتب کشور به تعداد ۱۷۸۷۵ باب تعمیر، برای مکتب ، ۱۷۸۷۵ سر معلم و ۱۲۰،۰۰۰ معلم ضرورت خواهد بود.

هم اکنون در افغانستان ازهر ۲۰ دختر یك دختر و از هر ۲۰ پسر ۸ پسر به مکتب میروند.

از ارایهء ارقام یاد شده، برای تان واضح خواهد شده باشد که افزایش سریع نفوس چی مشکلاتی را پیش رو دارد.

در تمام کشور های عقبمانده، ۲% بودجهء سالانهء دولتی در امر تعلیم و تربیه به کار برده میشود. در حالی که در کشور های پیشرفته سالانه ۱۲ % بودجهء سالانهء دولت در راه تعلیم و تربیه به مصرف میرسد. مشورهء یونسکو، برای کشور های عقبمانده، این است که کم از کم ۴ % بودجهء سالانه حکومت را در راه تعلیم و تربیه بهِ کار برند و فیصدی افراد با سواد را در کشور های خود به ۴۰ % برسانند.

۵. مسکن

اطفال عزیز!

خداوند ، متعال به انسان، لقب اشرف مخلوقات،را داده است.

غذا ، لباس ، سرپناه، صحت ، تعلیم و تربیه از ضرورتهای اولیه انسان، به شمار میآیند. همهء ما باید غذا بخوریم ، لباس بپوشیم و کار کنیم. وقتی که کار میکنید، خسته میشوید. غرض رفع خسته گی به استراحت، ضرورت است . به همین دلیل انسانها روزانه کار میکنند، به مکتب میروند. درس میخوانند و یا بازی میکنند وزمانی که شب فرا میرسد، میخواهند در جای آرام و آسوده استراحت کنند. همین محل استراحت، عبارت از مسکن و منزل است که بعد از غذا و لباس ضرورت سومی، انسان را تشکیل میدهد.

اطفال عزیز!

شاید دیده باشید که بعضی مردم ،در خیمه ها و غژدیها بود و باش میکنند.

در کشور ما، کوچیها و آن عده هموطنان ما که در اثر جنگها در داخل کشور، بیجا شده اند و به جاهای دگر رفته اند و یا هم در کشور های همسایه در کمپهای مهاجرین بود و باش اختیار

نموده اند، در سرمای زمستان و گرمای تابستان، زنده گی دشوار و رقتباری را میگذرانند. عدهء دگر در خانه های گلی بود و باش دارند. همهء شان میخواهند که در قصر های با شکوه زنده گی کنند. مگر سطح نازل تعلیم و تربیه ، افزایش سریع نفوس، کمبود سرمایه و عدم موجودیت تکنالوژی پیشرفته، همه عواملی اند که مشکل بی سرپناهی را ازدیاد میبخشند.

بر ما و شما لازم است تا تمام سعی و تلاش خود را در کسب تعلیم به کار ببریم. زیرا همانا تعلیم، بهترین راه بیرون رفت از مصائب و مشکلات یاد شده به شمار میآید.

٦. مهاجرت از دهات به شهرها

همهء استادان و دانشمندان، به این نکته متفق اند که علت افزایش سریع نفوس، در کشور های عقب مانده، همانا مهاجرتها از دهات به شهرها، میباشد. هر افغان آرزو دارد تا غذای خوب بخورد ، لباس خوب بپوشد، خانهء خوب داشته باشد و از امتیاز تعلیم و تربیه بهره مند شود، برای این که غذای خوب بخورد بایدکار کند و چون در دهات مانند شهر ها شرایط کار مهیا

نیست. لذا مردم از دهات به سوی شهرها رو میآورند. معمولاً سطح دستمزدها در دهات نازل است و بعضی مردم به خاطر به دست آوردن مزد بیشتر ، نیز به سوی شهرها ، روی میاورند.

به شمول کشورما در تمام کشورهای عقبماندهء جهان سطح تعلیم و تربیه در دهات نظر به شهرها در سطح نازل، قرار دارد. بنابر آن بعضی از مردم که آرزومند تحصیلات بلند تر اند نیز به شهر ها میایند.

اطفال عزیز!

زمانی که تعداد افراد، در یك قریه افزایش یابد، آنها به خاطر پیدا کردن غذا، مجبور به مهاجرت میکردند و سبب تراکم نفوس در شهرها میشوند. بنابرآن، حکومتهای کشورهای رو به انکشاف و عقبمانده در تهیهء مایحتاج مردم در شهرها با مشکلات مواجه میباشند.

FOREWORD

The conditions for learning in Afghanistan are pitifully poor. A recent study conducted by UNESCO reveals that not all the school children in this wartorn country will have complete sets of textbooks, while they sit in the classrooms. Not only are textbooks in short supply, their contents are outdated and limited, and fail to meet the educational needs of children in the 21st century. In the absence of television, newspapers, and other sources of information, Afghan children are generally ignorant of developments taking place in the outside world. This series of supplementary readers, is an initiative by UNESCO to re-inforce the cognitive level of Afghan children by providing information to them in areas, which though important, are not covered in the textbooks presently in use. The set comprising four supplementary readers, is based on the following themes:-

i. Science – Miracles of Science (new inventions)
ii. Health Education – Tips for healthy growth of children
iii. Socialization – Living together (family, peers, and peace education)
iv. Population explosion – Effects of rapid population growth on quality of life.

The subject readers have been produced, both in Pashtu and Dari languages. While eminent Afghan educationists and writers were involved in the process, AREP, an Afghan NGO, worked with UNESCO to facilitate the process of script writing, pre-testing, composing and finalization. The activity has been carried out under the Greater Azra Initiative (GAI) Project, funded by the Government of Japan. We acknowledge and value the contribution of Afghan experts, and support of AREP, in bringing out these materials. We hope these readers would contribute in exposing Afghan children to the new emerging trends around the globe, and widen horizons for them.

This is a trial edition. Suggestions and comments for their improvement will be welcomed.

31st October, 2001

Mrs. Ingeborg Breines
Director, UNESCO Office
Islamabad

<u>**Table of Contents**</u>

Population Explosion

Contributions:

Writers:

Mr. Zekria Mlatar
Mr. Abdul Baqi Hilaman Ghaznavi

Editing:

Dr. Alef Shah Zadran
Prof. Ismael Yoon
Prof. Ghulam Dastagir Khawrin
Prof. Abdul Haq Danishmal

Composer:

Abdul Saboor Karimi

Coordinator:

Mr. Arshad Saeed Khan
Prof. Lutfullah Safi

Population Explosion

UNITED NATIONS EDUCATIONAL, SCIENTIFIC AND CULTURAL ORGANIZATION (UNESCO)

IN COLLABORATION WITH

UNHCR AND AFGHAN REFUGEES/RETURNEES EDUCATIONAL PROGRAMS (AREP)

PUBLISHED UNDER
Greater Azra Initiative (GAI) Project
Funded by Govt. of Japan

November 2001

